

40 Disput. XXIX. De ente increato ut ratione humana inuestigabili.

Soncina 42.
Met. q. 17.

partim est probatum, quia ipsum esse per essentiam non habet unde limitetur, partim sumi potest ex dictis supra de creatione, quā ostendimus esse possibilem priō enti, & ad eam requiri virtutē infinitam, & ita eam probata est prima consequentia. Secunda verō probari solet in hunc modū, quia omnis potentia habet aliquid adaequatum obiectum: quo superior, & vniuersalior est potentia, eo habet obiectum vniuersalius, potentia autem activa primi entis est suprema, & vniuersalissima, quia esse potest, cum sit proportionata perfectioni eius: ergo comprehendit sub obiecto suo omne ens, ergo omne ens est producible per illam potentiam, & consequenter nullum est ens possibile quod non sit producibile per illam potentiam, ergo nullum est ens per se necessarium preter ipsum primum ens: repugnat namque necessarium esse producibile per aliq̄ potētiā.

XXIII.

XXV.
D. Diderunt
prædicti dñs.

Contra hāc verō rationem instar potest, quia non est de ratione potentia actiū, quantumvis supremā, & infinite, vt comprehēdat omne ens sub obiecto suo, al às ēt ipsum primum ens cōprehēderet aliquid ergo limitatio ex parte ipsius potentiae addenda est, quia non satis declaratur dicendo obiectum illud esse ens possibile, nam vel illud possibile futurū nō possumus, seu vt sub se necessarium comprehendit, & sic ēt comprehendit Deum, nam quod est, potest eiā esse, iuxta Dialegicorum regulas, vel sumitur, vt includat priuationem necessitatis effendi, & sic peccatum principium, dum dicitur omne ens aliud à primo ente possibile, nam hoc est quod in quaśionem venit, sanū sit aliquid necessarium. Qui ergo finxit talia entia intrinsecē necessaria præter primum, dicit con sequenter obiectum adaequatum huius potentiae esse ens factibile. Quā namq; potentia producere vniuersalior exigitur potest, quā illa quā se extendit ad omne factibile. Ad entia autem necessaria non extendetur talis potentia, quā illa producibilis non sunt.

Sed nihilominus dicta ratio que ex D. Thoma sumpta est 2. cont. Genit. c. 15. multū modis defendi potest ex eiusdem doctrina, præsertim rōne 3. 4. 6. & 7. Primo quidem, quia ad perfectionē primi entis pertinet, vt virtute eius eminenter conueniat omnem entitatem, ergo primum ens ex se existens est potens ad efficiendum omnem entitatem à se distingitam: repugnat ergo perfectioni, & omnipotentiā primi entis, vt præter ipsum sit aliquid improductum, & oratione necessarium. Vnde licet verum sit, obiectum adaequatum diuinae potentiae esse ens creabile, tñ simul spectat ad perfectionē illius factibile, vt omne ens quod non est ipsa, sit factibile ab ipsa, vt potest contentum eminenter in ipsa. Quod à contrario declarari potest, nam pertinet ad perfectionē illius potentiae potest in nihilum redigere quācumque rem à se distingitam, alia non haberet plenū dominium omnium, ergo repugnat perfectioni, & vniuersalitati illius potentiae, vt aliquod ens præter ipsum sit simpliciter necessarium, & indepēdēs. Et confirmatur, ac declaratur ex parte ipsorum entium, qui ostenduntur à primo, quācumque illa sint, nam ostensum est, nullum ens distinetum à primo potest esse illi aequalē in perfectione, & efficiencia, sed necessariō esse illo superius, ex quo necessario sit, omne tale ens esse finitū, & imperfectū.

A ergo ex parte illius non repugnat omne tale ens esse factibile, quia imperfectū semper ducit originem, quantum ad quod habet perfectionis, ab aliquo perfectiori. Et similiter ens participatum ducit originem ab ente per essentiam, nec potest reddi aliqua ratio cur tali ente repugnet esse factibile, immo hoc est multò magis conforme imperfectioni, & limitacioni eius, quām quod sit ens simpliciter necessarium: igitur omne huimodi ens includitur sub obiecto potentiae effectuā primi entis, & idē nullum estens necessarium, & in creatum præter ipsum.

Ultima ratio ex causalitate finis.

Vltima ratio sumi potest ex causalitate finis vltimi: nam in rebus virū est ens perfectissimum quod est finis vltimus omnium aliorum, ergo illud ipsum est primum principiū efficiens reliquorum: atque adeo illud solum est in creatuā aeterius Deus. Antecedens admittunt fere omnes Philosophi, nam falso in genere finis non negant esse ordinem inter secundas intelligentias, & primam. Et eadem ratio est de quibuscumque aliis enibus, omnia, inveniuntur ipsum primum ens & intendunt illi assimilari, & quia ipsum ali quo modo possunt attingere, vt sunt entia intellegibilia, in eo habent collocatum beatitudinem suam, neque quietem donec ad illud perueniant, vt in nobis ipsis experimur. Denique magna est imperfēctio, & confusio rerum, si non est inter eas ordo, oportet ergo vt omnia ad vnum aliq̄ vltimum finem referantur. Quod si aliquis est finis vltimus ceterarum rerum, esse non potest nisi primum ac summum ens. De qua re diximus plus supra Disput. 24. Prima verō consequentia probatur, quia quidquid hēc cām finalē, hēc efficiētem: natū, teste Aristotele, finis est pp quē aliq̄ sit: mouet. n. finis efficiētem cām ad agendum.

Possit autem aliquis teipso pondere, aliud esse habere finem, & aliud habere cām finalē, nā finis vt sic solum dicit rationem termini, caūlā aut̄ finalis dicit rationem principiū, & moventis, potest autem intelligi quidquid aliqua res habeat finē propria modo, non ramen causam finalē proprię, & in rigore, & tunc non valebit coniunctio a fine ad efficiētē causam. Et ad hunc modum videntur aliqui Philosophi intellexisse rōne finis inter proximos motores orbis, & primum motorem immobilem, absq; dimanatione effectuā. Quanū in existimarent intelligentias secundas ex iei ac necclatio existere, nihilominus tñ credebant quasi naturali impetu ferri in primum intelligentiam tanquam in finem, seu terminum suū naturale perfectonis. Quod si istet al quis, quia repugnat habere hanc habitudinem ad aliud vt ad fine sine dependentia ab illo: omnis autē dependentia repugnat cū necessitate effendi, quia si vna res dependet ab alia, ergo si illa tollatur de medio, hāc et auferetur, & consequenter nō erit simpliciter & intrinsecē necessaria. Respondet, ex habitu ne vnius rei ad alia, vt ad terminum, vel fine, non sequi propriam dependentiam, sed solum sequi connexionē necessariā vnius tei cum alia, qualis esse sole: inter relationem, & terminū fine propria dependentia vnius ab alio, vt nos dicere temur inter Patrem, & Filium in diuinis. Neq; illa cōdi-

XXVII.
Eduacio enti
ans prædicti
dam rōne.

tionalia